

AVOIN TIEDE
JA TUTKIMUS

Tutkimuksen avoimuus - yhteistyön ja palveluiden lähtökohdat 2018

2018: Tutkimuksen avoimuuden edistäminen

- Avoimuutta edistävät toimenpiteet ja koordinaatio tutkimustoimijoiden vastuulle
- **Unifin avoimen tieteen** työryhmä valmistelee toimenpideohjelman => valmistuu keväällä 2018
- **Tieteellisten seurain valtuuskunta:** viestintä- ja koordinaatio yhteistyössä toimijoiden kanssa
- **Kansalliskirjasto:** koulutuskoordinaatio
- Avoimuutta tukevat palvelut jatkavat
- OKM: arkkitehtuuri- ja yhteentoimivuustyö, Fairdata – kokonaisuus, yhteistyö kulttuurisisältöjen palveluiden kanssa

Avoimuuden mittarit

1. Vuosittain toistettavassa organisaatioiden arvioinnissa on 10 % korkeakouluista vuonna 2017 avoimen tieteen kulttuurin korkeimmalla tasolla (avoimuudesta on tullut strateginen vahvuus), 25% vuonna 2018 ja 50% vuonna 2020. **Vuonna 2016 3 %, mutta kehitys oli vahvaa.**
2. Avoimesti saatavilla olevien tieteellisten julkaisujen osuus on EU:n tekemässä arvioinnissa 65% vuonna 2017, 75% vuonna 2018 ja 90% vuonna 2020. **Uusi tavoite 100% vuonna 2020**
3. Tutkijakoulutusohjelmista on 90%:ssa vuonna 2018 mukana avoimen tieteen koulutusosio ja 100%:ssa vuonna 2020. **Opintopisteitä mahdollista saada vuoden 2018 alusta.**
4. Uusista data-aineistoista on lisensoitu 25% vuonna 2017 ja 30% vuonna 2018. Uusista aineistoista on 50% lisensoitu vuonna 2020 ja niiden metatiedot löytyvät kansallisista metatietokatalogeista. **Etsimessä lisenssin avulla käyttöoikeudellisia tutkimusaineistoja: avointa dataa 7 832 aineistoa, CC4.0BY-käyttöoikeudella 7681**

■ Koottu tilannekuva:

<https://wiki.eduuni.fi/display/att/Avoimen+tieteen+palvelut+tuotannossa>

- Mikä palvelun idea on? Palvelukuvaus tms. ja jos palvelulla on palvelulupaus, mikä se on? Mikäli ei ole, niin mikä se voisi olla?
- Mikä on palvelun nykytila, esimerkiksi onko kehitystä meneillään?
- Kerätäänkö palvelusta ja sen käytöstä tilastotietoa? Onko tämä jossain ryhmän saatavilla?
- Onko palvelussa asetettu mittarit palvelun laadun mittaukseen ja kehityksen tueksi? Mikäli ei ole, onko mietitty?
- Millaiset ovat palvelun kehitysnäkymät ja/tai päätetyt kehitystoimenpiteet??

Palvelut Avointiede-sivustolla

Toiminta → Toimintakulttuuri → temp2

Toiminta

Ajankohtaista ATT-hankkeessa	+
Areena	+
Foorumi	
Toimintaryhmät	+
Keskeiset julkaisut	+
Keskeiset linjaukset	+
Kustantajahintatietoja	+
Toiminnan organisoinnin periaatteet	
Toimintakulttuuri	+
Avointiede tilastointi	+
ATT:n hankkeita	
Mukana yhteistyössä	
Yhteystiedot	
TTA-hanke	

LÖYDÄ JA
HYÖDYNNÄ

tu tutkimusaineistoja » [Etsin](#)
Tietoariston aineistoja » [Aila](#)
Kielipankin aineistoja » [Kielipankki](#)
avointa tutkimusdataa » [AVAA](#)
sanastoja ja ontologioita » [Finto](#)
julkaisuja ja opinnäytetöitä » [Julkaisuarkistot](#)
tutkimusinfrastruktuurien palveluita » [TIPA](#)

HALLINNOI
JA SÄILYTÄ

datanhallintasuunnitelmasi » [Tuuli](#)
tutkimusdatasi » [IDA](#)
Tietoariston palvelut aineistoille » [Tietoaristo](#)
kielilaineistosi » [Kielipankki](#)
kuvaillut tutkimusaineistosi » [Etsin](#)
pitkkaaikaissäilytettävät aineistot » [TPAS](#)

AVAA
JA JAA

avoimet aineistosi » [AVAA](#)
Tietoariston tallentamia aineistoja » [Aila](#)
sanastosi ja ontologiiasi » [Finto](#)
teksti- ja puheaineistosi » [Kielipankki](#)

Oheiset palvelut ovat hankkeen
suosittelemia avointa tiedettä tukevia
palveluita. Ne edistävät hyviä käytäntöjä
ja ovat turvallisia käyttää.

2018: Palvelut

Kuka	Mitä	Milloin
Hy Kirjasto	Aineistohallintasunnitelmien työkalu DMPTuuli	Jatkuu samankaltaisena kuin aiemmin
TSV	Avointiede.fi, Openscience.fi, some, Avoimuuden käsikirja	Vastuiden siirto alkanut
Kansalliskirjasto	Koulutus + Kotilava + Kuvailutyökalu Qvain	Koulutus jatkuu yhteistyössä Kuvailutyökalu Qvain käyttöön kesällä 2018 (osa Fairdata – kokonaisuutta)
CSC	Fairdata-kokonaisuus TIPA => Tutkimustietovaranto2020	Jatkuu

Pitkäaikaissaatavuuspalvelu Tutkimus-PAS => FAIRDATA

- Tarjoaa pitkäaikaissäilyttämisen kansallisesti merkittävälle sekä omille organisaatioiden merkittäviksi katsomilleen tietoaaineistoille, joita käytetään alkuperäiseen käyttötarkoitukseen (=tutkimus) ja omistus säilyy organisaatioissa.
- Kansallisesti merkittävälle on kriteerit (kalvolla 8 on ehdotus).
- Organisaatioille on käyttöosuus ("kiintiö"), joka sovitetaan ilmoitetun tarpeen mukaan.
- Aineiston ilmoittaminen kansallisesti merkittäväksi ei tarkoita että se pitäisi säilyttää FAIRDATA-palvelussa vaan että sen hyvään hallintaan pitää kiinnittää erityistä huolta. Tietoaaineisto voi aivan hyvin olla esim. kansainvälisessä tieteenalakohtaisessa pitkäaikais-säilytyspalvelussa.
- Kansallisesti merkittävien tietoaaineistojen metatiedot tarpeen saada tietoon (jatkokäytön edistäminen, tiedon hallinta ja yhdistely)
- SELVITYKSET: Korkeakoulut => alustava eteneminen sovittu
Tutkimuslaitokset => alustava eteneminen sovittu
Tutkimusinfrastruktuurit => vastaukset saatu 21:ltä

Tietoaineistojen pitkäaikaissäilytys

- Pitkäaikaissäilytys on digitaalisen informaation luotettavaa säilyttämistä **useiden kymmenien tai jopa satojen vuosien ajan**. Laitteet, ohjelmistot ja tiedostomuodot vanhenevat, mutta informaation täytyy säilyä.
- Tietoaineistojen hyödynnettävyyden kannalta pitkäaikaissaatavuus tarkoittaakin erityisesti **sisällön ymmärrettävyyden varmistamista ja sen vaatimien säilytysmenetelmien** soveltamista. Tällöin voidaan taata, että tulevat käyttäjät pystyvät avaamaan aineistot, tulkitsemaan sisällöt ja hyödyntämään niitä kyseisenä aikakautena käytössä olevilla välineillä.
- Pitkäaikaissäilyttäminen pohjaa bittien säilyttämiseen luotettavasti, mutta pelkkä bittien säilyttäminen ei riitä takaamaan aineiston uudelleenkäytettävyyttä seuraaville sukupolville. Digitaalisessa muodossa olevan aineiston pitkäaikaissäilytys ei ole yksinomaan tekninen haaste, vaan sen hoitaminen menestyksellisesti vaatii toiminnallisia, tiedollisia, taidollisia, taloudellisia ja juridisia valmiuksia.

Tietoaineistot voivat olla:

- **Julkaisuja tai opinnäytteitä** => Vapaakappalelain nojalla Kansalliskirjaston kautta mahdollinen polku pitkäaikaissäilytykseen
- **Viranomaisten arkistoitavia asiakirjallisia aineistoja** => Kansallisarkiston SAPAn kautta mahdollinen polku pitkäaikaissäilytykseen (pysyväissäilytyspäätös)
- **Muita pysyväissäilytettäväksi määrättyjä aineistoja** => mahdollinen polku pitkäaikaissäilytykseen sovittava
- **Tutkimusaineistoja** => mahdollinen polku pitkäaikaissäilytykseen kansallisesti merkittävien tai organisaatiolle merkittävien käyttöosuuksien kautta, sovitaan erikseen
- **Muita aineistoja (mm. opetusaineistot)** => mahdollinen polku pitkäaikaissäilytykseen organisaatiolle merkittävien käyttöosuuksien kautta, sovitaan erikseen

Tavoiteaikataulu etenemiselle 2018

Päätösprosessi	Sopimusprosessi	Palveluprosessi
Päätösprosessi käyttöön: marraskuu 2017	Sopimusprosessi käyttöön: maaliskuu 2018	Palveluprosessi käyttöön: kesäkuu 2018
Sopiminen palveluun siirtävistä tietoineistoista		
Keskustelut, vastuu OKM Ensi aalto: OY, JY, TaY, HY THL, SYKE, KOTUS, TTL, LUKE	Sopimusasiat, vastuu OKM	Käyttöönottosopimuksien solmiminen
Ensimmäiset marraskuu 2017 Seuraava aalto 2Q 2018	Sopimuksen työsto tammikuusta 2018 Sopimuskeskustelu 6.3.	2Q 2018 alkaen - Ensimmäinen aalto alkaa kevällä - Toinen aalto loppuvuosi 2018

Tietoaineistojen pitkäaikaissäilytys

Luodaan toimintamallia, jonka lopputuloksena olisi selvää:

- Mitkä ovat asiakirjallisia arkistoaineistoja ja mikä on niiden säilytysprosessi
- Mitkä ovat vapaakappalelain mukaisesti pitkäaikaissäilytykseen tulevia julkaisuja ja mikä on niiden säilytysprosessi
- Mitkä ovat organisaatioille merkittäviä tietoaineistoja, jotka organisaatio haluaisi pitkäaikaissäilyttää omassa PAS-käyttöosuudessaan
- Mitkä ovat kansallisesti merkittäviä tietoaineistoja, jotka pitkäaikaissäilytetään kansallisessa käyttöosuudessa

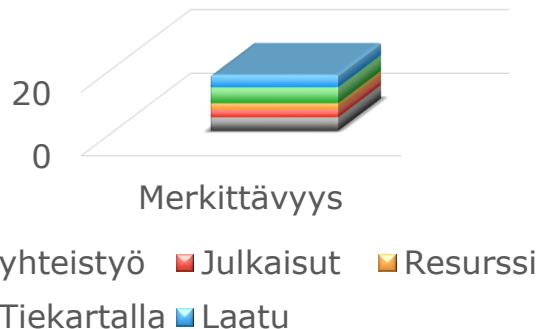
Tutkimuslaitosten osalta täytyy selvittää VALTORIn rooli

Tutkimusinfrastruktuurien osalta täytyy selvittää niiden prosessi

Valintakriteeriehtdotukset merkittävyydelle

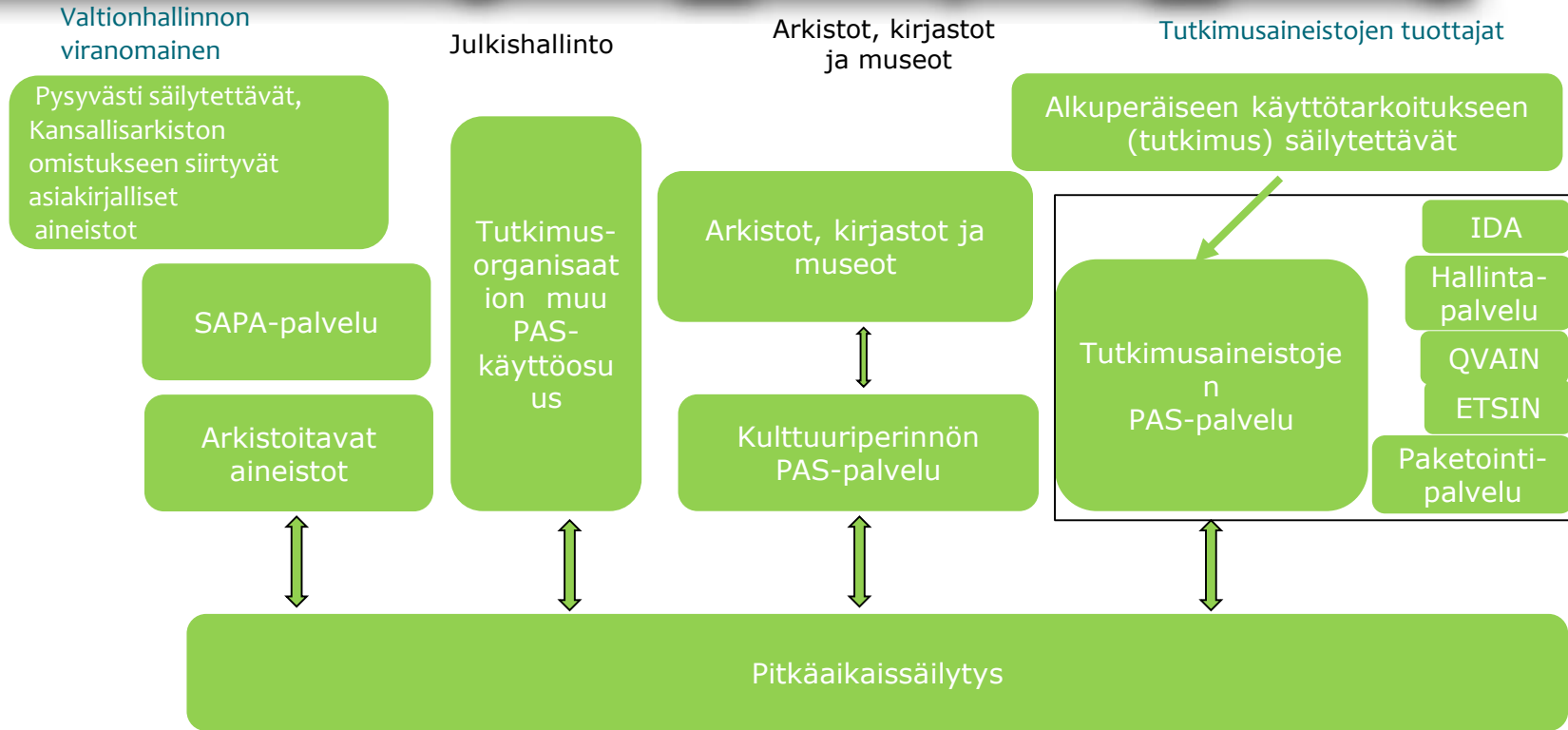
Organisaatiolle merkittävä (oma käyttöosuus)	Kansallisesti merkittävä
<ul style="list-style-type: none"> - Profiloitumisen kannalta - Tutkimusinfrastruktuurin kannalta - Huippuyksiköiden kannalta - Erityisosaamisen kannalta 	<ul style="list-style-type: none"> - Tietoarkistojen aineistot - Akatemian tiekartalla olevien merkittävien kansallisen tai KV-tason tutkimus-infrastuktuurien aineistot - Laajassa yhteistyössä käytetyt aineistot - Julkaisuissa käytetyt aineistot - Aineiston tuottamiseen käytetty resurssi - Laatu

Merkittävyys on kokonaisuus

Mittari	Painoarvo
Akatemian tiekartalla	Max 20
Laaja yhteiskäyttö	Max 20
Aineiston tuottamiseen käytetty resurssi	Max 20
Tieteellisissä julkaisuissa käytetyt	Viittausmäärät max 20
Laatu (asetetaan minimi)	Max 20

Tietoaineistojen pitkäaikaissäilytys

AVOIN TIEDE
JA TUTKIMUS